

NAFAS OLISH KASALLIKLARI. O'TKIR VA SURUNKALI BRANXIT

Raximova Yulduzxon Artiqboyevna
So'zangaron Abu Ali Ibn Sino nomidagi
jamoat salomatligi texnikumi o'qituvchisi

Nafas olish tizimining juda ko'p kasalliklari mavjud bo'lib, ularni o'rganish va davolash tibbiyotning alohida sohasi □ pulmonologiya sohasida shug'ullanadi. Har bir inson vaqti-vaqti bilan bunday patologiyalarga duch keladi. Bundan tashqari, har bir kasallik o'ziga xos belgilar to'plami bilan birga keladi va tegishli davolanishni talab qiladi.

Nafas olish tizimi kasalliklari juda muhimdir. Hayotida kamida bir marta yo'tal, burun oqishi va tomoq og'rig'i kabi muammolarga duch kelmagan odam yo'q. Bunday patologiyalar mustaqil bo'lishi yoki boshqa kasalliklar, xususan, yuqumli kasalliklar fonida rivojlanishi mumkin.

Nafas olish organlarining faoliyatini va ularning patologiyalarini o'rganish bilan shug'ullanadigan pulmonologiya deb nomlangan tibbiyotning butun bir tarmog'i mavjud. Shu bilan birga, pulmonolog traxeya, o'pka, bronxlar, plevra, halqum, diafragma, yaqin atrofdagi limfa tugunlari, asab to'plamlari, bu organlarni oziqlantiradigan tomirlar kasalliklarini davolash va oldini olish bilan shug'ullanadi.

Yuqorida aytib o'tilganidek, nafas olish tizimining kasalliklari juda xilma-xildir va zamonaviy tibbiyotda quyidagi patologik jarayonlar turlari ajratiladi: surunkali obstruktiv o'pka kasalliklari (bu guruhga o'pka gipertenziyasi, amfizem, pnevmoskleroz, bronxitning surunkali shakllari, bronxial astma, surunkali pnevmoniya kiradi).

- plevra bo'shlig'ining shikastlanishi (gemotoraks, spontan pnevmotoraks, plevritning turli shakllari);

- ko'krak qafasining shikastlanishi; plevra va o'pkaning yaxshi xulqli o'smalari, saraton kasalliklari, malign neoplazmalarning paydo bo'lishi;

- nafas olish tizimining o'tkir yallig'lanish kasalliklari (pnevmoniya, bronxit, traxeit);

- o'tkir nafas yetishmovchiligi va uning rivojlanishiga olib keladigan sharoitlar (shok o'pka sindromi, astmatik holat, tromboemboliya);

- o'pkaga ta'sir qiluvchi tizimli patologiyalar, xususan, sarkoidoz, fibroz alveolit, kist fibrozisi);

- traxeya, o'pka, bronxlarning konjenital va orttirilgan malformatsiyasi.

Nafas olish kasalliklarining sabablari juda ko'p bo'lishi mumkin. Ko'pgina hollarda yallig'lanish jarayoni bakterial infektsiyaning faollashishi bilan bog'liqdir. Turli mikroorganizmlar patogen sifatida harakat qilishi mumkin, jumladan

pnevmonokokklar, sil mikobakteriyalari, xlamidiya, gemofil grippi. Viruslar keltirib chiqaradigan nafas olish tizimining kasalliklari ham tez-tez uchramaydi - gripp viruslari, shamollash va boshqalar, ayrim nafas olish organlarining shikastlanishiga olib keladi.

Shunisi e'tiborga loyiqki, ba'zida ma'lum patologiyalarning paydo bo'lishi shartli patogen mikrofloraning faollashishi bilan bog'liq, xususan, streptokokklar, stafilokokklar va boshqalar Bu holda immunitet tizimining ishi juda katta ro'l o'ynaydi.

Darhaqiqat, nafas olish tizimining kasalliklari turli alomatlar bilan birga keladi. Klinik ko'rinishning bir nechta umumiy xususiyatlari mavjud.

Nafas qisilishi. Bu nafas olish tizimi kasalliklarining eng erta va eng xarakterli belgilaridan biridir. Ba'zi bemorlar jismoniy faoliyat davomida nafas olishda qiyinchiliklarga duch kelishadi, boshqalari esa dam olishda mavjud. Xuddi shunday alomat pnevmoniya, bronxit, traxeit bilan birga keladi.

Og'riq. Ko'pgina bemorlar ko'krak qafasidagi noqulaylik va og'riqdan shikoyat qiladilar, masalan, yo'talish paytida paydo bo'lishi mumkin.

Yo'tal. Bu yoki boshqa tarzda yo'tal bilan bog'liq bo'lmagan nafas olish kasalliklarini topish qiyin. Bunday refleksli harakat balg'am ishlab chiqarish bilan birga bo'lishi yoki quruq, bo'g'uvchi bo'lishi mumkin.

Gemoptizi ko'pincha pnevmoniya, sil va o'pka saratoni kabi kasalliklar bilan birga keladigan alomatdir. Agar balg'amda qon aralashmalari bo'lsa, bu xavfli buzilishlarni ko'rsatadi - darhol shifokor bilan maslahatlashing.

Intoksikatsiya. Agar biz yallig'lanish va yuqumli kasalliklar haqida gapiradigan bo'lsak, unda bemorlar, albatta, tananing umumiy intoksikatsiyasi belgilari bilan bezovta bo'ladi. Tana haroratining ko'tarilishi, mushaklarning og'rig'i, zaiflik, charchoq, asabiylashish mavjud.

Zamonaviy tibbiyot juda ko'p sonli nafas olish kasalliklari bordir. Birinchi yordam va samarali terapiya sxemasi ko'p jihatdan patologik jarayonning sabablari va lokalizatsiyasiga bog'liqdir. Agar o'pka va bronxlar kasalliklari haqida gapiradigan bo'lsak, unda biz eng keng tarqalgan kasalliklarning bir nechtasini ajratib ko'rsatishimiz mumkin.

Bronxit bronxial shilliq qavatning o'tkir yoki surunkali yallig'lanishi bilan tavsiflanadi. Odatda, kasallik quruq yo'tal va isitma bilan boshlanadi. Kasallikning rivojlanishi bilan yo'tal namlanadi va shilliq-yiringli balg'amning chiqishi bilan birga keladi. Kasallik davolanishga yaxshi javob beradi.

Pnevmoniya o'pka to'qimalarining yuqumli va yallig'lanishli shikastlanishi bilan kechadi (sabab virusli, bakterial, qo'ziqorin infeksiyasi, protozoa parazitlarining tanaga kirib borishi bo'lishi mumkin). Patologik jarayon alveolalarga ta'sir qiladi, buning natijasida ularning bo'shliqlari suyuqlik bilan to'ldiriladi. Kasallik og'ir davolanish bilan tavsiflanadi. Asoratlanish ehtimoli yuqori. Terapiya shifoxona

sharoitida amalga oshiriladi, chunki u ko'pincha dori-darmonlarni tomir ichiga yuborish va bemorning ahvolini doimiy nazorat qilishni talab qiladi.

Bronxial astma - allergik reaksiyalar bilan bog'liq surunkali yallig'lanish patologiyasi. Bemorlarda bronxlarning lümeni torayadi, ularning ochiqligi buziladi. Kasallik bo'g'ilish, yo'tal va boshqa nafas olish muammolari xurujlari bilan birga keladi.

Surunkali obstruktiv o'pka kasalligi allergik bo'lmagan yallig'lanish bilan bog'liq. Bronxlarning lumeni torayadi, bu esa tananing to'qimalarida gaz almashinuvining surunkali buzilishiga olib keladi.

Respirator distress sindromi o'pkaning shikastlanishi bilan bog'liq bo'lgan o'tkir nafas yetishmovchiligining rivojlanishi bilan tavsiflanadi. Bu xavfli holat bo'lib, u o'pka shishi, ko'rak qafasidagi og'riqlar, yo'tal va yiringli balg'am bilan birga keladi.

O'pka arteriyasining tromboemboliyasi tomirning tromb bilan tiqilib qolishi bilan birga keladi. Bu xavfli holat bo'lib, agar davolanmasa, bemorning o'limiga olib kelishi mumkin.

Plevrit - bu o'pkani qoplaydigan plevra pardasining yallig'lanishi bilan kechadigan kasallik. Patologiya ekssudat paydo bo'lishi va plevra barglari orasida to'planishi bilan birga bo'lishi mumkin.

Bronxit - bronxlarda yallig'lanish jarayonining rivojlanishi natijasida yuzaga keladigan nafas yo'llarining kasalligi.

Bronxitning klinik ko'rinishi bevosita kasallikning shakli va rivojlanish bosqichiga bog'liq. Bronxitning o'tkir shaklining simptomatologiyasi surunkali shakldagi bronxitning klinik ko'rinishi va belgilaridan bir qator muhim farqlarga ega. Shunday qilib, o'tkir bronxitning asosiy ko'rinishlari quyidagi hodisalarni o'z ichiga oladi:

- o'tkir boshlang'ich bosqichda quruq yo'tal bor, u ko'pincha sternum orqasida og'riqli hislar bilan birga keladi, ovoz xirillab, yutish og'riqli;

- umumiy intoksikatsiya belgilari ifodalanadi: isitma, holsizlik, bosh og'rig'i, isitma;

- bu bilan birga alomatlar ham borasosiy kasallik (SARS, gripp, yuqori nafas yo'llarining infeksiyalari).

Quyidagi alomatlar surunkali bronxit klinikasiga xosdir:

- yo'talish xurujlari ikki yil davomida uch oy davom etadi;

- balg'am yo'talganda ajratiladi (balg'amning konsistensiyasi bronxial shikastlanish darajasiga bog'liq: shilliq va yorug'likdan shilliq-yiringli va shaffof bo'lmagangacha);

- ilg'or bosqichlarda bronxlar va o'pkalardagi obstruktiv jarayonlar natijasida nafas qisilishi paydo bo'ladi va nafas olish qiyinlashadi.

Bronxit bronxlar devorlarini shikastlaydi, bu bir qator sabablarga ko'ra yuzaga kelishi mumkin, masalan:

Virusli infeksiyalar bilan infeksiya □ o'tkir bronxit 90% hollarda viruslar tufayli yuzaga keladi. Kattalarda kasallik odatda miksoviruslar (gripp, parainfluenza) tufayli yuzaga keladi.

Bakterial infeksiyalar bilan infeksiya - 5-10% hollarda bronxitning sababibakteriyalar (streptokokklar, gemofiliya va xlamidiya), bakterial infeksiyalar ko'pincha virusli infeksiya natijasida ikkilamchi infeksiyalarga aylanadi.

O'tkir bronxitning namoyon bo'lishi shamollash bilan boshlanadi. Qattiq charchoq, zaiflik, terlash va yo'tal. Kasallikning o'rtasida yo'tal quruq, balg'am tez orada qo'shiladi. Ajratishlar ham shilliq, ham yiringli xarakterga ega bo'lishi mumkin. Bronxit isitma bilan birga bo'lishi mumkin. Surunkali bronxitning bir shakli kasallikdan bir necha oy o'tgach tashxis qilinadi. Balg'amli ho'l va og'riqli yo'tal odamni har kuni azoblaydi. Tahrirlovchi moddalar bilan aloqa qilish yo'tal refleksini kuchaytirishi mumkin. Uzoq davom etadigan jarayon nafas olish qiyinlishuvi va amfizem rivojlanishiga olib keladi.

SHuning uchun bunday kasalliklar bilan kasallanmaslik uchun har bir inson o'z sog'ligiga e'tibor qaratishi kerak. Sovuq kunlarda ota onalar bolalarini sovuq havodan asrashlari va sog'lom turmush tarziga amal qilishlari kerak. Bu kasalliklarni oldini olmasa yoki vaqtida davolanmasa yomon oqibatlarga olib kelishi mumkin. Zero, ota bobolarimiz atganidek insonlarni eng katta boyliklari bu ularning sog'liklari hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Акопов В.И., Бова А.А. – Юридические основы деятельности врача. М., 1997
2. Giyasov Z.A., Beknazarov Sh.Yu., Miraliev S.K. – Tibbiy faoliyatning huquqiy asoslari (qo'llanma). T., 2006.
3. Giyasov Z.A., Xolmatov Z.B. – Экспертная оценка профессиональной деятельности акушеров – гинекологов. Т., 2008, 96 st.
4. Muxamedova Z.M. – Введение в биоэтику. Т., 2004.